

FEDERÁLNÍ MINISTERSTVO VNITRA

Č.j.: OV—039/A—89

22. V 1989

TAJNÉ!

Výtisk č. 13

Počet listů: 10 ✓

Počet příloh: 13/28 ✓



DENNÍ SITUAČNÍ ZPRÁVA č. 48

Upozornění: materiál je určen výhradně k informaci adresáta.

Nesmí být rozmnožován a po využití podléhá do 10 dnů vrácení federálnímu ministerstvu vnitra (odboru analytiky a informací Vnitřní a organizační správy FMV).

1. Bezpečnostní situace

Ve dnech 19. - 22. května 1989 nedošlo v krajích ČSSR k takovému narušení klidu a veřejného pořádku, které by si vyžádalo mimořádné nasazení bezpečnostních sil a prostředků. Ve Středočeském kraji došlo k výtržnosti při setkání 200 příznivců mírového klubu Johna LENNONA v obci Březí. Narušení veřejného pořádku nepřesáhlo místní rámec. Bez rušivých jevů proběhly pietní akty u hrobů amerických vojáků, kterých se zúčastnil americký velvyslanec v ČSSR J. NIEMCZYK v doprovodu dalších pracovníků velvyslanectví v sedmi obcích Západočeského a čtyřech obcích Jihočeského kraje. V Jihomoravském kraji, na dálnici u Lanžhotu, neznámý pachatel, který se ukryl v odstaveném západoněmeckém kamionu, zahájil střelbu ze samopalu na hlídku VB. Nikdo nebyl zraněn, pachateli se podařilo uprchnout. Byla zahájena pátrací akce, včetně zesílené ochrany státní hranice.

K činnosti vnějších ani vnitřních nepřátel nebyly zjištěny poznatky o jejich otevřené aktivitě. V Praze a Plzni byly zaznamenány dva klamné výhrůžné anonymní telefonáty, hrozící výbuchy. V Českých Budějovicích byl zjištěn protispoločensky zaměřený anonymní dotazník. Na adresu FMNO byl doručen korespondenční lístek s textem zaměřeným proti ČSLA a SNB.

V národním hospodářství nebyla - kromě železniční nehody za žst. Kolín, oznamené ve sdělovacích prostředcích - hlášena zvlášť závažná mimořádná událost.

2. Nepřátelská činnost

b/ V obci Březí /okr. Praha - východ/ se dne 20.5.1989 uskutečnilo nepovolené shromáždění 200 stoupenců tzv. mírového klubu Johna LENNONA a dalších nezávislých struktur. Na výzvu předsedy MNV k ukončení nepovolené akce přítomní nereagovali, hrubým způsobem uráželi příslušníky VB. Proto byl hostinec, ve kterém se setkání konalo vyklizen bez použití ménějších prostředků. Nikdo nebyl zraněn, nedošlo ani ke škodám na majetku. Během akce bylo kontrolováno 138 osob a 14 jich bylo předvedeno. Trestní ani jiný administrativní postup nebyl vůči shromážděným osobám uplatněn.

Dne 19. května 1989 se na náměstí Svobody v Brně v prostoru před morovým slouolem shromáždilo několik přívrženců Nezávislého mírového sdružení, kteří rozvinuli transparent "Svobodu - život Stanislavu DEVÁTÉMU". Student Vysoké školy chemické a technické v Brně Marek KUBEŠ /1969/ organizoval podpisovou akci za propuštění S. DEVÁTÉHO. Pokusu o protispolečenské vystoupení bylo zabráněno, 9 aktivních účastníků bylo předvedeno.

Dne 20. května 1989 telefonoval neznámý muž na státní telefonní číslo vojenské kontrarozvědky v Plzni, že v budově dojde k výbuchu. Dne 21. května 1989 telefonoval na linku 158 v Praze anonym, že v "ČKD na Můstku je bomba". Oba výhrůžné telefonáty byly prověřeny jako klamné.

Dne 18. května 1989 byl na FMNO doručen korespondenční lístek obsahující požadavek na snížení počtu ČSLA a SNB a útoky proti vedoucím představitelům ČSSR a proti LM. Jako odesilatelé jsou uvedeni "pracující státního podniku OSP Domažlice", celkem 13 osob s vlastnoručními podpisy.

Ve Vimperku /Jihočeský kraj/ byla opětovně zjištěna tiskovina s protisocialistickým obsahem. V jejím textu je formou anonymního dotazníku prováděn průzkum veřejného mínění. Formulace otázek předem zpochybňuje vedoucí úlohu KSČ, dodržování lidských práv apod.

3. Negativní jevy a poruchy v čs. národním hospodářství

Poznatky tohoto charakteru nebyly ve dnech 19. - 21. května 1989 zjištěny.

4. Nejzávažnější mimořádné události a kriminální trestná činnost

a) Mimořádné události v národním hospodářství a živelní pohromy

Dne 18. května 1989 byl v říčce Jeřici (okr. Liberec) v 8 km dlouhém úseku od závodu Spolek pro chemickou výrobu v Mníšku až po jez v Chrastavě zjištěn úhyn nejméně 8 000 kusů ryb v hodnotě asi 80 000 Kčs. Byly zajištěny vzorky vody a uhynulé ryby k expertíze. Ve věci bylo zahájeno stíhání pro trestný čin poškozování majetku v socialistickém vlastnictví. Příčina úhynu ryb a míra zavinění se zjišťuje.

Vyšetřuje OS SNB Liberec.

Dne 19. května 1989 v době od 16.00 do 18.00 hodin došlo v Hodoníně a v obcích Moravany a Kostelec (okr. Hodonín) k průtrži mračen a následnému zatopení komunikací a sklepních prostorů soukromých a socialistických objektů. Ke zranění osob ani úhynu zvířat nedošlo. Škoda je odhadována na 300 000 Kčs. Komunikace byly zprůjezděny ještě téhož dne, voda ze zaplavených objektů odčerpána 20. května 1989.

Dne 19. května 1989 v 10.00 hodin došlo v n.p. Severomoravské celulózky v Paskově (okr. Frýdek-Místek), při čištění chlórových filtrů, k úniku zbytkového chlóru a při otrávení 9 pracovníků vedlejšího provozu. Všichni postižení byli hospitalizováni na interním oddělení nemocnice ve Frýdku-Místku. K závažnosti poranění se lékaři nevyjádřili. Ve věci bylo zahájeno stíhání pro trestný čin obecné ohrožení.

Vyšetřuje OS SNB Frýdek-Místek.

Dne 21. května 1989 v 03.10 hodin došlo v železniční stanici ČSD Postřelmov (okr. Šumperk) za jízdy vlaku k požáru lokotraktoru. Příčinou požáru bylo vznícení usazených nečistot na rámu lokotraktoru od žhavých okují při brzdění vlakové soupravy. Ke zranění osob nedošlo. Způsobená škoda činí asi 100 000 Kčs.

Vyšetřuje OS SNB Šumperk.

Dne 21. května 1989 ve 14.45 hodin byl ve Cvikově (okr. Česká Lípa) zjištěn požár rodinného domu. Shořením hospodářské části budovy a úhynem domácího zvířectva vznikla škoda asi 100 000 Kčs. Ke zranění osob nedošlo. Ke zjištění příčiny požáru byl přibrán soudní znalec z oboru požární ochrany a elektroinstalace. Ve věci bylo zahájeno stíhání pro trestný čin obecné ohrožení.

Vyšetřuje OS SNB Česká Lípa.

b) Násilná trestná činnost

Navazuje na DSZ ze dne 12. a 16. května 1989: k nálezu usmrceného [REDACTED] (nar. 1953) v obci Borša (okr. Trebišov). Dne 11. května 1989 bylo zahájeno stíhání ve věci pro trestný čin ublížení na zdraví, z jehož spáchání byla podezřelá [REDACTED] (nar. 1929). Na základě důkazních materiálů a výsledků vyšetřování, bylo jednání jmenované dne 19. května 1989 překvalifikováno a je vazebně stíhána pro trestný čin vraždy.

Vyšetřuje OS SNB Trebišov.

Navazuje na DSZ ze dne 17. května 1989: k zadržení [REDACTED] [REDACTED] (nar. 1952) pro podezření z vraždy své manželky [REDACTED] [REDACTED] (nar. 1961) v Košicích. Dne 19. května 1989 byl

jmenovaný dán do vazby a je stíhán pro trestný čin ublížení na zdraví.

Vyšetřuje MS SNB Košice.

c) Majetková trestná činnost

Navazuje na DSZ ze dne 13. dubna 1989: ke stíhání [REDACTED]
[REDACTED] (nar. 1942, zaměstnán n.p. Narex) pro trestné činy rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví a podvod. Dále byl vzat do vazby a je stíhán pro trestný čin porušování povinnosti v provozu socialistické organizace [REDACTED]
[REDACTED] (nar. 1931, bytem Praha 10, vedoucí odboru n.p. Narex). Jmenovaný dával příkazy k převodům finančních částek z konta n.p. Narex soukromým osobám bez ověřených účetních dokladů, čímž porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho funkce. Například částku 900 000 Kčs nechal na základě neplatného dodatku ke smlouvě o prodeji komovitosti vyplatit národnímu umělci [REDACTED] (nar. 1939, bytem Praha 5). Pro trestný čin nedovolené podnikání je dále vazebně stíhán [REDACTED] (nar. 1956, bytem Praha 3, správce rekreačního objektu n.p. Narex v Jevanech). Jmenovaný bez povolení provedl nákup okrasných keřů a rašeliny za 164 432 Kčs. Po získání povolení prostřednictvím [REDACTED] (nar. 1949, bytem Prusice, okr. Kolín) provedl fakturaci na její jméno a uvedenou částku zaslal na svůj sporožirový účet. Všichni spolupachatelé způsobili n.p. Narex škodu ve výši 2 245 664 Kčs. Ve vyšetřování případu se nadále pokračuje.
Vyšetřuje OS SNB Praha 5.

Dne 19. - 21. května 1989 bylo na území ČSSR hlášeno 185 případů krádeží vloupáním, z toho:

	do obchodů a restaurací	bytu	rekreačních objektů	motorových vozidel	ostatní	škoda celkem
ČSR	26	13	37	41	39	651 900
SSR	11	2	7	7	2	138 010
ČSSR	37	15	44	48	41	789 910

d) Dopravní nehody leteckých, kolejových a silničních prostředků

Dne 19. května 1989 v 15.26 hodin došlo mezi železničními stanicemi Kolín a Kutná Hora (okr. Kolín) z dosud nezjištěných příčin k rozpojení soupravy rychlíku R-1175 jedoucího z Prahy do Zvolenu a následnému vykolejení 6 vagónů, z nichž 2 se převrátily. Při nehodě byla jedna osoba usmrcena, dvě těžce a čtyři lehce zraněny. Ambulantně bylo ošetřeno a propuštěno do domácího léčení sedm osob. Na vagónech, trolejích a železničním svršku vznikla škoda 4 000 000 Kčs. Provoz na obou kolejích byl obnoven dne 20. května 1989 ve 13.10 hodin. Příčina nehody je předmětem dalšího vyšetřování. Ve věci bylo zahájeno stíhání pro trestný čin obecné ohrožení.

Vyšetřuje OS SNB Kolín.

Dne 20. května 1989 ve 14.30 hodin v katastru obce Bakov (okr. Kladno) při přesunu vojenské techniky řidič nákladního auta ČSLA v závěsu s houfnicí ráže 122 mm, svobodník Martin BEDNARÍK (nar. 1968, zařazen u VÚ 1032 Terezín) z dosud nezjištěných příčin sjel mimo vozovku, narazil do domu a s vozidlem se převrátil. Při nehodě byli 2 členové osádky usmrceni, 4 zraněni těžce a 4 lehce. Zranění jsou hospitalizováni v nemocnicích ve Slaném a v Kladně. Na vozidle vznikla škoda asi 50 000 Kčs, na obytném domu asi 2 000 Kčs.

Řidiči byla odebrána krev na zkoušku alkoholu a zadržen řidičský průkaz. Příčina nehody se vyšetřuje.

Vyšetřuje OS SNB Kladno a VOP Litoměřice.

Dne 20. května 1989 v 06.20 hodin v obci Skalka nad Váhom (okr. Trenčín) řidič soukromého osobního auta [REDACTED]

[REDACTED] (nar. 1932, bytem Ostrava-Poruba, zaměstnán ČSAD Ostrava) v nepřiměřené rychlosti nezvládl řízení, vjel do protisměru a střetl se s nákladním vozidlem. Při nehodě byli řidič osobního auta a jeho spolujezdkyňe usmrčeni. Na vozidlech vznikla škoda 25 000 Kčs.

Vyšetřuje OS SNB Trenčín.

Dne 21. května 1989 v 03.00 hodin byl na silnici u obce Řimice (okr. Olomouc) nalezen usmrčený cyklista [REDACTED]

[REDACTED] (nar. 1962, bytem Bílá Lhota-Řimice). Bylo zjištěno, že cyklistu přejel řidič dosud nezjištěného vozidla, který z místa nehody ujel. Ve věci bylo zahájeno stíhání pro trestný čin ublížení na zdraví. Po řidiči vozidla se pátrá.

Vyšetřuje OS SNB Olomouc.

Dopravní nehody ve dnech 19. - 21. května 1989

	počet	usmrcteno	těžce zraněno	hmotná škoda
	nehod	osob	osob	v Kčs
CSR	633	16	37	2 898 100
SSR	250	7	26	1 126 100
CSSR	883	23	63	4 024 200

e) Ostatní mimořádné události a závažná trestná činnost

Navazuje na DSZ ze dne 16. května 1989: k útěku odsouzeného [REDACTED] (nar. 1968) z NVÚ Ružomberok. Jmenovaný byl dne 20. května 1989 v 15.00 hodin zadržen hlídkou VB u obce Oravský Podzámok. (okr. Dolný Kubín). Byl předán příslušníkům NVÚ Ružomberok.

Vyšetřuje OS SNB Liptovský Mikuláš.

Dne 19. května 1989 v 16.15 hodin v úseku jednotky PS Slatina (okr. Cheb) při výkonu služby manipuloval neoprávněně des. PS Radek KALINA (nar. 1969) se signálním nábojem. Při explozi utrpěl těžké zranění levé ruky.

Vyšetřuje komise velitele 5. brigády PS.

Dne 20. května 1989 v době od 12.00 do 14.00 hodin došlo v úseku jednotky PS Staré Město (okr. Jindřichův Hradec) k proryvu státní hranice z ČSSR do Rakouska 4 dosud neustanovenými osobami, pravděpodobně občany NDR. Narušitelé překonali signální stěnu za využití propojovacích kabelů.

Vyšetřuje komise náčelníka HS PS OSH a velitele 15. brigády PS.

Ve dnech 19. až 21. května 1989 zadrželi příslušníci PS pro přípravu k ilegálnímu přechodu státní hranice z ČSSR do Rakouska a NSR 11 občanů NDR, 2 ČSSR a 2 PLR.

Hranici se socialistickým státem narušili 4 občané ČSSR, 2 PLR a 1 NDR.

Ze zájezdů organizovaných čs. cestovními kancelářemi do NSR, Rakouska, Itálie a Dánska se nevrátilo 15 občanů ČSSR.

Z emigrace v Kuvajtu se vrátil 1 občan ČSSR.

5. Názory a nálady obyvatelstva

Mezi technickohospodářskými pracovníky brněnských podniků /Zbrojovka, ZETOR, Ingstav/ jsou diskutovány problémy česko-slovenské investiční výstavby. Kriticky se vyjadřují k přetrvávajícím snahám o extenzívní rozvoj, nefungujícímu systému plánování, nízké úrovni výrobní základny, neefektivní přípravě a realizaci investic. Jako hlavní příčinu uvádějí nekonceptní a nerovnoměrný vývoj společnosti, neobjektivní rozdělování finančních prostředků, nevhodnou cenovou politiku a neocenění společensky prospěšné práce. V důsledku rozpadu dodavatelsko-odběratelských vztahů existuje systém skryté korupce. Výrobci si mohou diktovat ceny a vyrábět s vysokými výrobními náklady. Při investiční výstavbě se objevují snahy proinvestovat prostředky za každou cenu, protože jejich úspora je chápána jako forma neplnění.

O šíření těchto názorů byl informován stranický orgán.

Dne 18. května 1989 ve 22.45 hodin na silnici v obci Zálužany (okr. Příbram) podnapilý řidič soukromého osobního automobilu npor. SNB Petr JEŽEK (nar. 1955, starší referent V. správy SNB), nezvládl řízení a narazil do domku. Řidič byl lehce zraněn, škoda na vozidle činí asi 15 000 Kčs. Jmenovanému byl proveden odběr krve na zkoušku alkoholu a zadržen řidičský průkaz.

Vyšetřuje OS SNB Příbram.

Dne 18. května 1989 ve 21.10 hodin v Brně na Koněvově ulici podnapilý řidič soukromého osobního automobilu stržm. SNB Ladislav MACHÁLEK (nar. 1965, posluchač PŠ SNB Brno) nezvládl řízení a narazil do zaparkovaného nákladního vozidla. Ke zranění osob nedošlo. Celková škoda na vozidlech činí asi 8 500 Kčs. Řidiči byl proveden odběr krve na zkoušku alkoholu a zadržen řidičský průkaz.

Vyšetřuje MS SNB Brno.

Dne 21. května 1989 ve 14.45 hodin na křižovatce v Trnavě řidič soukromého osobního auta mjr. SNB JUDr. Peter BROČKA (nar. 1961, bytem Trnava, zástupce náčelníka S VB hl.m. Bratislava a Zsk.). nedal přednost v jízdě osobnímu automobilu, který po hlavní silnici řídil [REDACTED] (nar. 1936, bytem Trnava). Při nehodě utrpěl [REDACTED] lehké zranění a jeho spolujezdec byl zraněn těžce. Na vozidlech vznikla škoda asi 10 000 Kčs.

Vyšetřuje OS SNB Trnava.

Rozdělovník:

- s. Jakeš
- s. Husák
- s. Adamec
- s. Indra
- s. Hegenbart

Aleš FM - 7
JMV ŠHK
KS FM

Tzv. den otevřených dveří u Václava HAVLA

Dne 17.května 1989, po propuštění z výkonu trestu, uspořádal V. HAVEL ve svém bytě tzv. den otevřených dveří. Na tuto akci se dostavilo značné množství osob z řad kulturních pracovníků a nelegálních struktur. Setkání u HAVLA se zúčastnil i II. tajemník ZÚ USA Robert NORMAN a zástupci západoněmecké televize ARD, francouzské tiskové agentury AFP a amerického časopisu TIME. Dostavil se rovněž A. DUBČEK, který s HAVLEM hovořil bez přítomnosti dalších osob.

O průběhu rozhovoru HAVEL ostatním účastníkům setkání sdělil, že o jeho propuštění po uplynutí poloviny trestu měl DUBČEK již delší dobu informace z aparátu KSČ a propuštění podmínil velký nátlak čs. veřejnosti a ze zahraničí. Dále uvedl, že podle DUBČEKOVÝCH informací jsou v současné době mezi členy ÚV KSČ rozporné názory, jakým způsobem řešit a zaujímat postoj k "chartě-77" i dalším iniciativám a také k bývalým osobnostem, které byly ve vedení strany a státu před událostmi v roce 1968.

V otázce kulturní fronty se prý HAVEL s DUBČEKEM shodli v názoru, že kulturní pracovníci - i když někteří ještě váhají - jsou v současné době na jejich straně.

V diskusi uvedl Jiří RUML, že má z prostředí ÚV KSČ informace, podle kterých "Jakešova klika" připravuje na podzim tohoto roku odvolání s. Fojtíka z funkce. Předpokládá, že v krátké době u nás dojde k radikálním změnám ve vedení strany a státu. Vyjádřil názor, že by sice došlo k znatelnému posunu směrem k uvolnění činnosti opozice, avšak "doba ještě plně nedozrála, současné stranické a státní vedení vydrží ještě asi čtyři roky a teprve potom dojde k jejich totální prohře".

Záměr na vytvoření tzv. "rozumné opozice"

Exponenti pravice stojící mimo "Obrodu", v čele s Rudolfem SLÁNSKÝM, prosazují vytvoření tzv. "rozumné opozice". Zastávají názor, že "Obroda" nemá naději něčeho dosáhnout. Podstatou taktiky "rozumné opozice" má být podle SLÁNSKÉHO zmírnění útoků proti KSČ, protože proces přestavby musí být zcela v režii strany.

/Správa SNB Praha/

Rozdělovník:

členové a kandidáti PÚV KSČ
s. Hegenbart

*R. Hegenbart 7
I., II. S
XIII. S
SSNB Praha*

Pozvání A. DUBČEKA do kapitalistických států

Alexander DUBČEK dostal pozvání od generálního tajemníka Italské komunistické strany OCCHETA na stranický aktiv k 10. výročí úmrtí E. BERLINGUERA, který se má konat dne 5.6.1989 za účasti asi 1 000 osob. Pokud DUBČEK dostane výjezdní doložku, chtěl by na aktivu přednést text dopisu komunistickým stranám zemí Varšavské smlouvy, které se podílely na internacionální pomoci ČSSR v srpnu 1968. V dopisu DUBČEK mimo jiné poukazuje na to, že současná politická situace v některých socialistických zemích pokročila ve vývoji dále, než tomu bylo v roce 1968 v ČSSR.

Jestliže nebude moci vycestovat, zašle dopis adresovaný komunistickým stranám. S jeho odesláním chce počkat až po volbách do vrcholných orgánů SSSR. Rovněž čeká, zda s. Gorbačov nezmění stanovisko k vstupu vojsk do ČSSR.

DUBČEK zpracoval další dopis adresovaný ÚV KSČ, ve kterém rozebírá otázku "zkorumpovaných funkcionářů" a nutnosti jejich odchodu z politické scény. Po konzultacích s ČERNÍKEM a ŠIMONEM jej však neodeslal.

Velvyslanec Španělska v Praze předal DUBČEKOVI pozvání na setkání s profesorským sborem blíže nezjištěné univerzity u Madridu dne 25.8.1989. DUBČEKOVO vystoupení na tomto setkání má být protiváhou návštěvy s. Lenárta ve Španělsku.

/Správa SNB Praha/

Rozdělovník:

- s. Jakeš
- s. Husák
- s. Adamec
- s. Indra
- s. Lenárt
- s. Hegenbart

Adamec PML - 7
I., II., XII. 5 - 1
SSNS Brno

Situace ve Sdružení katolických duchovních Pacem in terris
v SSR

Mezi duchovními a církevními hodnostáři, angažujícími se ve Sdružení katolických duchovních Pacem in terris /SKD PIT/, se projevuje nespokojenost v souvislosti se zveřejněním informace, že čs. vláda v průběhu jednání s vatikánskou delegací souhlasila se jmenováním biskupa SOKOLA do hodnosti arcibiskupa. Toto rozhodnutí státní správy je bráno jako "rána pod pás", a to zejména ne vztahu k biskupovi FERANCOVI.

I když funkcionářům SKD PIT nejde o to, aby FERANEC byl arcibiskupem, nesouhlasí, aby jím byl jmenován SOKOL. Argumentují tím, že v případě jeho jmenování bude muset FERANEC respektovat SOKOLA. Ten zřejmě nebude souhlasit s angažovaností FERANCE a dalších ordinářů v SKD PIT. Při zvážení současného stavu a názorů duchovních, angažujících se v SKD PIT, se funkcionáři SKD PIT rozhodli nesvolávat letošní sjezd. Domnívají se, že by skončil neúspěchem, protože by na něj nikdo nepřišel.

/Správa SNB Bratislava/

Rozdělovník:

- s. Jakeš
- s. Husák
- s. Adamec
- s. Indra
- s. Fojtík
- s. Lúčan
- s. Knotek
- s. Hegenbart

sedma'89
I., II., S
SNB Bratislava

Hodnocení církevně politické situace kardinálem TOMKEM při návštěvě Východoslovenského kraje

Nejčastěji diskutovaným problémem při styku kardinála TOMKA s knězi a věřícími byla otázka jmenování biskupa košické diecéze. Podle TOMKA má papež mimořádný zájem na rychlém jmenování biskupů. Na rozdíl od předchozích let neřeší jmenování biskupů rada pro veřejné záležitosti, ale kongregace pro biskupy. Obsazení biskupského místa v košické diecézi však doposud neřešili. Sám papež prosazuje a bude prosazovat jmenování mladých biskupů.

V průběhu návštěvy se TOMKO vyjádřil, že změnil své názory na košického vikáře Štefana ONDERKU. Sám se přesvědčil, že kostely v košické diecézi jsou přeplněny věřícími, ne turisty, jako v řadě jiných zemí. Štefana ONDERKU do nepříznivého světla před svatým otcem postavili slovenští kněží.

K osobě kardinála TOMÁŠKA uvedl, že se těší mimořádné úctě nejen ve svaté stolici, ale celém křesťanském světě. Není žádným tajemstvím, že se všemožně snaží prosazovat dodržování náboženských svobod našich občanů.

Kriticky se TOMKO vyjádřil o Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě v Bratislavě, kde úroveň vědomostí bohoslovů, ale i některých učitelů hodnotil jako slabou. V Římě se konkrétně velmi hovoří o docentovi církevního práva dr. J. KREJČÍM, kterému se vytýká aktivity ve Sdružení katolických duchovních. V případě zájmu je osobně ochoten zabezpečit na náklady Vatikánu odborné učitele.

Podle vyjádření TOMKA by papež velmi rád navštívil ČSSR i přesto, že již má naplánovány cesty do konce roku 1993.

/Správa SNB Košice/

Rozdělovník:

s. Jakeš	s. Fojtík
s. Husák	s. Lúčan
s. Adamec	s. Hegenbart
s. Indra	

*molen/PM
I., II., S
ks kmu*

Protestní demonstrace v polském Těšíně proti výstavbě česko-slovenského koksárenského závodu

Dne 19.května 1989 se na polském území při hranicích s ČSSR uskutečnila protestní demonstrace proti výstavbě nového koksárenského závodu ve Stonavě. Demonstraci povolily polské úřady, v místě konání - polském Těšíně - se jí zúčastnilo 3 000 obyvatel.

Demonstranti po přečtení protestních rezolucí pochodovali v bezprostřední blízkosti státních hranic, přičemž nesli transparenty s hesly vyzývajícími k zastavení výstavby koksovny a propagační hesla "Solidarity". Na československém území je podpořila skupina 28 mladých lidí, kteří rovněž nesli transparenty, vyzývající k ochraně čistoty ovzduší. Na území ČSSR nedošlo k narušení klidu a veřejného pořádku.

/KS SNB Ostrava/

Rozdělovník:

členové a kandidáti PÚV KSČ
s. Hegenbart

roden/FM - 8
I., II. S
KS SNB 10

Snaží se představitelů "nezávislých hnutí" působících v oblasti ekologie a založení oficiální "ekologické společnosti".-----

Dne 22.4.1989 se v Praze uskutečnila schůzka 23 osob aktivně činných v tzv. ekologickém výboru /EKOMONITOR/.

Bylo projednáno založení nové organizace s názvem "ekologická společnost" a připravena pracovní verze stanov. V květnu má být zpracován organizační řád s tím, že bude nejpozději do konce tohoto měsíce podána žádost o registraci organizace na ministerstvu vnitra. Definitivní složení přípravného výboru má být stanoveno také v květnu a nemají v něm být osoby "poznamenané opoziční činností".

Členy "ekologické společnosti" se mají stát vybrané osoby z EKOMONITORu, které mají vytvořit aktivní jádro, považované v perspektivě za základ budoucí "strany zelených". Nábor do organizace se má provádět obdobně jako u jiných oficiálně povolených organizací. Základem budoucí organizace se má stát 50 již nyní aktivních nebo sympatizujících osob z okruhu EKOMONITORu a "ekologického bulletinu".

Účastníci schůzky byli informováni o tom, že ve dnech 1.-4.6. 1989 se jako každoročně koná ve Vimperku setkání mládeže organizované ÚV SSM, tentokrát zaměřené na problematiku ekologie, a o záměru EKOMONITORu vyslat na setkání své zástupce. Účast zástupců EKOMONITORu má být využita ke kontaktování účastníků z NSR a Rakousku, především z řad "zelených" za účelem navázání spolupráce.

/I. správa SNB/

Rozdělovník

členové a kandidáti PÚV KSČ
s. Hegenbart
s. Jireček
s. Lazar

Aleška/Pmu 8
I., II. S
III. S
ks - 10

Ekologická společnost

Stanovy

1. Základní prohlášení

Vzhledem k současnemu kritickemu stavu životního prostředí v Československu jsme se rozhodli založit Československou ekologickou společnost.

Naším cílem je sledování ekologické situace, úsilí o její nápravu a informování veřejnosti. Budeme upozorňovat na případy poškozování životního prostředí a jeho vlivu na zdraví obyvatel a podávat podněty k řešení. Chceme také pomáhat občanům dle svých možností při řešení místních problémů. Budeme propagovat ekologicky perspektivní alternativy v životním stylu jednotlivce, stejně jako v zemědělství, výživě, energetice a dalších oblastech lidské aktivity.

Chceme spolupracovat se všemi lidmi doma i v zahraničí, kteří jsou znepokojeni nynějším stavem životního prostředí a celé biosféry. Vážíme si úsilí již existujících ochranářských organizací a spolupráci s nimi pokládáme za velmi významnou.

Naším cílem není však pouze ochrana přírody, jako je tomu v případě ČSOP, ale náprava životního prostředí jako celku.

Pokud jde o vztah ekologie a hospodářství, vycházíme ze zásady, že co je ekologické, je i ekonomicky prospěšné, a naopak, co škodí životnímu prostředí a přírodě, škodí i našemu hospodářství.

Věříme, že naše činnost napomůže ke zlepšení stavu životního prostředí v Československu a k řešení životně důležitých otázek s tím souvisejících.

2. Právní statut

Československá ekologická společnost vychází z Ústavy ČSSR. Respektuje článek 17, dle kterého jsou všichni občané povinni řídit se právním řádem a využívá článku 5 a 28, kterými se zaručuje svoboda občanů sdružovat se ve společnostech a svoboda projevu.

Společnost bude registrována jako dobrovolná společenská organizace.

3. Programové prohlášení

Společnost, jako dobrovolná společenská organizace, chce systematickou prací v rámci svých možností usilovat o zlepšení stavu životního prostředí a to :

- a/ informační činností - vytvořit předpoklady pro vybudování veřejně přístupného informačního centra poskytujícího tyto informace :
 - přehled o současném stavu ekologicky výhodných technologií a trendech dalšího vývoje u nás i v zahraničí
 - přehled o organizacích zabývajících se vývojem a aplikacemi těchto technologií
 - informace o odbornících ochotných spolupracovat na řešení ekologických problémů
 - informace o ekologicky a zdravotně vhodných a nevhodných výrobcích
 - informace o stavu životního prostředí v Československu i ve světě.

Toto centrum by se rovněž zabývalo osvětovou činností /přednášky apod./.

- b/ publikační činností : publikační a nakladatelská činnost bude sloužit k informovanosti široké veřejnosti. Podklady bude čerpat z informačního centra a bude je šířit prostřednictvím tisku a odborných studií, případně audiovizuálními prostředky,
- c/ hospodářskou činností : tato společnost chce provádět projekční, organizační i přímou výrobní činnost směřující k zlepšení stavu životního prostředí,
- d/ právní činností : společnost dle svých možností bude upozorňovat na porušování platných právních předpisů v oblasti životního prostředí, případně dávat legislativní podněty.

4. Organizační struktura

Základním článkem společnosti budou místní střediska. Finanční prostředky pro činnost získají hospodářskou činností nebo dotacemi z vedení společnosti. Motivem hospodářské činnosti není zisk. Společnost bude hospodařit tak, že z výdělečné činnosti budou dotovány činnosti ostatní.

Vedení střediska je voleno všemi členy střediska, vedení společnosti všemi členy společnosti.

Volby se uskuteční každé roky.

Do doby registrace a zvolení řádných výborů se ustavuje přípravný výbor, který zároveň ručí za správnost tohoto dokumentu. Jména a adresy členů přípravného výboru jsou přiloženy k tomuto dokumentu.

5. Členství

- 1. Členem společnosti se může stát každý, kdo již dovršil osmnáctý rok věku.

2. Členem společnosti se stává na základě svého vlastního rozhodnutí, a to zápisem do knihy členů, který potvrzuje svým podpisem.
3. Dokladem členství bude členská legitimace.
4. Každý člen má právo vyjadřovat své názory na činnost společnosti včetně návrhů na změny, zlepšení či rozšíření činnosti.
5. Ukončení členství je možné na vlastní písemnou žádost vyškrtnutím z knihy členů.

Mezinárodní konference PEN klubu v Maastrichtu k osobě V. HAVLA

Čtyřdenní mezinárodní konference PEN klubu konaná v polovině května v holandském Maastrichtu přijala tři rezoluce týkající se ČSSR.

Účastníci jednání požadují propuštění všech politických vězňů v ČSSR, jednoznačně doporučují kandidaturu V. HAVLA na udělení Nobelovy ceny míru. Uložili generálnímu tajemníkovi západoněmeckého PEN klubu Hanns Werner SCHWARZEovi, aby v případě, že HAVEL nebude podmínečně propuštěn inicioval jménem PEN klubu jeho návštěvu ve vězení.

Konference současně uložila PEN klubu NSR, aby převzal iniciativu při apelování na československé vedení ve věci propuštění politických vězňů. Podrobný plán akcí měl být také schválen na konferenci PEN klubu NSR dne 18.5.1989 v Kolíně nad Rýnem.

HAVEL není uznáván jako umělec, avšak jako vězněný člen Charty 77 zosobňuje "symbol svobody, humanity, tolerance a míru". HAVLOVÁ nominace na udělení Nobelovy ceny míru, podpořená PEN kluby NDR a SSSR, je součástí příprav na "pranýřování ČSSR" na fóru o lidských právech v Paříži. Na protičeskoslovenskou aktivitu PEN klubu by v předvečer tohoto fóra měly navázat francouzské kulturní a oficiální kruhy.

/I. správa SNB/

Rozdělovník

- s. Jakeš
- s. Husák
- s. Adamec
- s. Indra
- s. Lenárt
- s. Fojtík
- s. Hegenbart

*rozdělovník FMU -1
I, II, I*

Zmena úverovej politiky Iránu vo vzťahu k vyspelým kapitalistickým štátom

Dňa 14.5.1989 iránska Rada pre ochranu ústavy rozhodla, že prijímanie finančných úverov od vyspelých kapitalistických štátov /VKŠ/ nie je v rozpore s ústavou a ideológiou krajiny, a teda je možné.

Rada, ktorá je tvorená najvýznamnejšími náboženskými osobnosťami a je poradným orgánom imáma CHOMEJNÍHO a súčasne aj najvyšším kontrolným orgánom s právom veta pre všetky ostatné ústavné orgány, súbežne označila prijímanie úverov od VKŠ za vhodný prostriedok pre zabezpečenia ďalšieho rozvoja Iránu.

Návrh pre jednanie rady vypracoval jej predseda ajatoláh GILANI. Toto rozhodnutie rada podmienila tým, že nesmie poškodiť vzťahy Iránu so socialistickými štátmi, predovšetkým so ZSSR a musí pripať k tvorbe racionálnej a vyváženej politiky krajiny voči jednotlivým zoskupeniam vo svete.

Rozhodnutie rady predstavuje jeden z najvýznamnejších momentov v tvorbe zahraničnej politiky Iránskej islámskej republiky a zásadne mení prístup krajiny k prijímaniu zahraničných úverov nutných pre obnovu vojnou zničeného hospodárstva. Doterajší zákaz prijímania úverov od VKŠ mal ideologicko-náboženskú motiváciu, a vo svojom dôsledku bránil väčšiemu zbližovaniu Iránu s kapitalistickými štátmi.

Rozhodnutie rady o prijímaní úverov od VKŠ je možno hodnotiť ako bezvýhradný súhlas s koncepciou hospodárskej a zahraničnej politiky RAFSANDŽÁNIHO. Rada brala do úvahy dva významné momenty, ktorými bolo prijatie sovietskeho úveru v hodnote 1,9 miliardy dolárov a dielčie výsledky rozhovorov Iránu s USA. Uvedené rozhodnutie vytvorilo predpoklady pre ďalšie kolo týchto jednaní, avšak už na

vyššej úrovni, kde by okrem závažných politických problémov mohli byť prejednávané už aj otázky vzájomnej hospodárskej spolupráce. Rohodnutie súčasne otvára dvere pre otvorené jednania Iránu o úveroch s ďalšími vyspelými štátmi Západu a uvolňuje priestor pre konkrétnu bankovné a komerčné jednania. Tieto boli už fakticky dopredu pripravené, a hneď po rozhodnutí rady boli zahájené v NSR, za účasti DEUTSCHE BANK a japonskej SUMITOMO BANK, ktoré však podmienujú poskytnutie úveru Iránu niekoľkými požiadavkami. Patrí medzi ne podmienka veľkej účasti iránskeho súkromného sektoru na úvere, navrátenie prevážnej časti iránskych štátnych podnikov do rúk pôvodných vlastníkov, zrušenie dovozných a vývozných centier a väčšia liberalizácia iránskej hospodárskej politiky. V uvedených podmienkach sa jasne prejavuje tlak USA, ktorých záujem reprezentuje na jednaniach DEUTSCHE BANK.

Skutočnosť, že rozhodnutie o úverovej spolupráci Iránu s vyspelými kapitalistickými štátmi bolo v rade prijaté bez problémov naznačuje, aká je súčasná pozícia RAFSANDŽÁNIho a jeho stúpencov v rade. Prijatie uvedeného rozhodnutia, ktoré sa nezaobišlo bez súhlasu imáma CHOMEJNÍho, možno považovať za upevnenie pozície RAFSANDŽÁNIho v predvolebnom období, zvlášť keď je aj reálny predpoklad, že rozhodnutie, ktoré otvára možnosti pre rozvoj hospodárskej spolupráce so Západom, podporí aj opozícia vedená MOHTASANIM.

/I. správa SNB/

Rozdělovník

- s. Jakeš
- s. Husák
- s. Adamec
- s. Indra
- s. Lenárt
- s. Štefaňák
- s. Johanes

sedam'ru 8
I., II., I

K vývoji situácie v Paname

Zasadanie Organizácie amerických štátov /OAŠ/ vo Washingtone ktoré bolo zahájené 17.5.1989, sa bude okrem iného venovať aj vnútropolitickej situácii v Paname.

Venezuela bude hlavným protagonistom americkej politiky voči Paname, pričom venezuelský prezident Carlos Andrés PÉREZ sa osobne angažuje pri vypracovávaní rôznych variant riešenia panamskej krízy. Do tejto pozície bol vmanevrovaný Spojenými štátmi, ktoré využívajú zložitú ekonomickú situáciu vo Venezuele. Prísľubom ekonomickej pomoci si na PÉREZOVI vynucujú politické ústupky.

Na zasadaní OAŠ postoj "neutrálneho stredu" budú zastávať predovšetkým Argentína, Peru, Mexiko a Kolumbia s tým, že otázka Panamy ako politického problému viac spadá do jednania skupiny "8" než OAŠ.

Opozícia, ktorá vznikne na zasadaní OAŠ a bude reprezentovaná predovšetkým Brazíliou, bude zameraná proti prípadnej vojenskej intervencii Spojených štátov v Paname. Z uvedeného scenára zasadania OAŠ vyplýva, že Spojeným štátom sa darí v rámci Latinskej a Strednej Ameriky stupňovať politický, ekonomický, ideologický a vojenský nátlak na Panamu.

Tak ako vyplýva z návrhu americkej strategickej koncepcie do roku 2010, USA sledujú v Paname predovšetkým vojensko-strategické ciele. Americké základne v pásme Panamského prieplavu

zaistňujú Spojeným štátom kontrolu nad politickým vývojom celého regionu a preto sa usilujú udržať si ich. Ekonomicke výhody, ktoré im plynú z kontroly nad prieplavom, v tomto prípade hrajú druhoradý význam.

Príkladom priority politických cieľov prostredníctvom upevňovania vojensko-strategickej pozície je napríklad skutočnosť, že sa Spojeným štátom podarilo presadiť podpísanie venezuelsko-ekvádorskej medzivládnej dohody o nepoužívaní panamského prieplavu na prepravu ropy. Na základe tejto dohody sa k doprave venezuelskej a ekvádorskej ropy bude využívať západné pobrežie USA a ekvádorskí klienti budú zásobovaní z venezuelských prístavov v oblasti zálivu Maracaibo.

Spojené štáty si tiež uvedomujú, že pre socialistické krajinu má prieplav význam z hľadiska poskytovania pomoci Nikarague. V prípade, že by bola silne obmedzená preprava cez prieplav, bola by ohrozená ekonomická a vnútropolitická situácia v Nikarague a priamo výsledky nikaragujskej revolúcie.

Súčasné posilňovanie zoskupenia amerických vojsk v panamskom prieplave nie je možné hodnotiť z hľadiska prípadnej priamej vojenskej intervencie Spojených štátov. Je pravda, že ide o podobný scenár, ktorý bol realizovaný na Grenade, ale USA majú k úspešnej realizácii vojenskej intervencie dostatočný počet súl a prostriedkov v pásmi prieplavu aj bez ďalšieho posilňovania.

Vzhľadom k tomu, že presunované jednotky sú zo zboru rýchleho nasadenia, Spojené štáty využívajú vnútropolitickú situáciu v Paname k precvičeniu presunu týchto jednotiek v takej vojenskopolitickej situácii, pre ktorú sú tieto jednotky určené. Jedná sa o analógiu vyostrenia vnútropolitickej situácie v Nikarague a presunu jednotiek 82. vvd. do Hondurasu.

Na základe zásad konfliktu nízkej intenzity by prípadná vojenská intervencia v Paname bola realizovaná v súčinnosti so symbolickými kontingentmi latinskoamerických armád, tak ako tomu bolo na Grenade. K tomu budú vytvorené priaznivé podmienky na zasadanie OAŠ v prípade, že sa Spojeným štátom podarí dosiahnuť, aby predstaviteľia ostatných latinskoamerických krajín odsúdili NORIEGU.

Prípadná vojenská intervencia by nesplnila v súčasnej situácii politické ani ekonomicke ciele. Vzhľadom na nálady obyvateľstva Panamy by boli ohrozené nielen životy Američanov, ale predovšetkým zariadenia vybudované v pásme panamského prieplavu, čo by ho vyradilo na dlhšiu dobu z prevádzky. Spojené štáty majú tak či tak zabezpečenú kontrolu nad prieplavom do roku 2000.

Na základe uvedených skutočností je pravdepodobné, že v najbližšom období budú Spojené štáty prehľbovať vnútropolitickú krízu a napäťou situáciu v Paname predovšetkým politickými, ideologickými a ekonomickými metódami. Cieľom vojenských akcií bude podporovať vierohodnosť amerického odhodlania odstrániť NORIEGU ako predstaviteľa protiamerickej politiky v Strednej Amerike.

/I. správa SNB/

Rozdělovník

s.Jakeš

perduu' PKN - 8

s.Husák

I, II, S

s.Adamec

s.Indra

s.Lenárt

s.Štefaňák

s.Johanes

Taktický postup USA a jejich spojenců v souvislosti s přípravou
voleb v Nikaragui

Po čtvrté vrcholné schůzce středoamerických prezidentů v polovině února 1989, spojené s podpisem dohody o vypracování plánu na demobilizaci a repatriaci nikaragujských kontrarevolucionářů, se americká vláda cítila zaskočena, přesto však reagovala rychle a pragmaticky. Na základě nečekané dohody mezi prezidentem BUSHem a Kongresem byla poskytnuta nikaragujským kontrarevolučním silám humanitární pomoc s tím, že kontras již údajně nepředstavují pro sandinovský režim vojenskou hrozbu.

Do 25. února 1990, kdy se mají v Nikaragui konat prezidentské a parlamentní volby, má 49,7 milionů dolarů této pomoci umožňovat kontrarevolučním silám hrát nadále roli nátlakové síly a ovlivnit průběh voleb ve prospěch nikaragujské vnitřní pravicové opozice spjaté se zájmy USA.

BUSHova administrativa právem předpokládá, že vnější ozbrojená a vnitřní pravicová opozice v Nikaragui budou spolupracovat, aby s pomocí amerických finančních prostředků a diplomatického tlaku svrhly sandinovský režim. Na schůzce čtrnácti nikaragujských opozičních politických stran s direktoriem kontrarevoluce 10. dubna v Guatemale byly kontrarevoluční síly uznány za garanta demokratických voleb v Nikaragui. Seminář opozičních a kontrarevolučních sil, který má na toto jednání navázat v květnu v Kostarice /za finanční podpory NSR/, by měl najít společnou platformu pro postavení jednoho silného kandidáta opozice a pro vyhlášení společného volebního programu, jak doporučují američtí poradci.

Závazky, které v rámci plnění mírového plánu pro Střední Ameriku přijal iniciativně prezident Daniel ORTEGA na únorové schůzce středoamerických prezidentů, vzbudily u mezinárodního veřejného

mínění příznivý dojem. Zároveň však vytvářejí značný prostor pro působení nepřátel sandinovského režimu. Za příslib vypracování plánu na rozpuštění kontrarevoluční armády, operující proti Nikaragui hlavně z území Hondurasu, uspořádá sandinovská vláda v Nikaragui v roce 1990 svobodné a demokratické volby pod mezinárodní kontrolou. Návrh reformy volebního zákona, schválený nikaragujským parlamentem 17. dubna, obsahuje třicet změn a doplňků a umožňuje všem politickým stranám např. konání mítinků a manifestací bez povolení, využívání masových sdělovacích prostředků, čerpání finančních prostředků z fondů určených na předvolební kampaň a zastoupení opozice v nejvyšší volební radě.

Vnitřní opozice přesto pokládá provedené změny za nedostatečné, s tím, že nadále zajišťují volební vítězství Sandinovské frontě národního osvobození /SFNO/. Opozice žádá především zrušení povinné vojenské služby nebo aspoň zákaz účasti ve volbách příslušníků lidové revoluční armády. Na druhé straně žádá právo volit pro Nikaragujce žijící v zahraničí. Zároveň trvá na oddělení stranických a státních funkcí a na zákazu znovuzvolení prezidenta.

Nesplnění a odmítnutí těchto požadavků vede ke zpochybňování demokratizačních snah a reforem sandinovské vlády vnitřní opozici před mezinárodní veřejností. Prohlubování demokracie podle západních představ je však podmínkou pro poskytování ekonomické pomoci krizovému hospodářství Nikaraguy západoevropskými zeměmi. Sandinovské vedení proto musí provádět velkou politickou obratnost a pružnost, aby dokázalo tomuto tažení opozice čelit. Svědčí o tom cesta prezidenta D. ORTEGY po západoevropských zemích na přelomu dubna a května. Byla motivována nejen snahou udržet si politickou podporu západoevropského společenství pro mírové urovnání středoamerického konfliktu, ale hlavně potřebou další finanční pomoci pro oživení nikaragujské ekonomiky /hovoří se o naléhavé potřebě 250 milionů dolarů/. Nikaragujský prezident opět zdůraznil odhodlání Nikaraguy kráčet vlastní cestou, sbližovat se s latinskoamerickými a západoevropskými buržoazními demokraciemi, hlavně s NSR, Španělskem a skandinávskými státy. Jako společenskoekonomický model

hodný následování vyzdvíhl Švédsko. Prezidentova cesta byla načasována před schůzkou západoevropského společenství s mezinárodními finančními institucemi ve Stockholmu /11.-12.5./, která měla podle očekávání schválit plán hospodářské obnovy pro Nikaraguu, podmíněný nesporně dalšími politickými ústupky ze strany SFNO. Poskytnutá finanční pomoc Nikaragui však představuje pouze 50 milionů dolarů.

K odbourávání revolučních principů sandinovské revoluce by mělo přispět též eventuální zapojení Nikaraguy do ekonomické kooperace se skupinou tří zemí - Mexika, Venezuely a Kolumbie. Jako integrační seskupení se má skupina představit oficiálně při schůzce prezidentů těchto zemí v Caracasu počátkem června. Skupina "tří" zařadila do svého programu mimo jiné vyjádření podpory - paralelně se skupinou Contadora - demokratizaci a mírovému urovnání ve Střední Americe. Navíc hodlá tato skupina vyhlásit projekt obchodní a ekonomické integrace, zasazovat se o řešení zahraniční zadlužnosti a o prosazení plánu pomoci Střední Americe, což v případě Nikaraguy bude jistě spojeno s politickými podmínkami.

Národní vedení SFNO si je vědomo nutnosti zkonsolidovat nikaragujskou ekonomiku narušenou americkým embargem, občanskou válkou, přírodními pohromami, ale i špatným řízením. Po hyperinflaci v roce 1988, která přesáhla 20 tisíc procent, se údajně v tomto roce podařilo podstatným snížením deficitu finančního rozpočtu zpomalit míru měsíční inflaci ze 130 procent v prosinci na 12,3 procenta v dubnu. Úsporná opatření by však neměla podstatněji narušit obrannoschopnost sandinovské revoluce. Z rozhodnutí Národního vedení SFNO byly totiž k 1. únoru 1989 např. sníženy početní stavy příslušníků ministerstva vnitra z osmnácti tisíc na necelých 14 tisíc. Nelegální rozvědce nebyly vyděleny žádné fondy a činnost kontrarozvědky byla omezena. Tím je ochromen přísun informací k činnosti nikaragujské kontrarevoluce operující z území Hondurasu a Kostariky, a to za situace, kdy nově zvolený pravicový prezident Salvadoru zamýšlí odstoupit od dohody středoamerických prezidentů o demobilizaci nikaragujských kontrarevolucionářů a vázat odzbrojení těchto jednotek na odzbrojení salvadorských partyzánů z Fronty národního osvobození Farabunda Martího /FMLN/.

Nikaragua navrhuje, aby pro kontrolu odzbrojení a repatriaci nikaragujských kontrarevolucionářů byla vytvořena mezinárodní komise. Jejími členy by měli být generální tajemníci OSN a Organizace amerických států, zástupce Mezinárodního červeného kříže, Vysokého komisariátu OSN pro uprchlíky, NSR, Španělska, Kanady a některého latinskoamerického státu. Do tří měsíců by měla být repatriace 7 700 mužů v Hondurasu, 400 v Kostarice a 1200 na území Nikaraguy, skončena. Výkonná komise pro plnění dohod o mírovém uspořádání ve Střední Americe, složená z náměstků ministrů zahraničních věcí středoamerických států, zasedala v Guatemale již několikrát, aby konkretizovala plán na demobilizaci kontrarevolucionářů pro 5. schůzku středoamerických prezidentů. Podle posledních údajů se má tento summit konat až počátkem července v Hondurasu. Zástupci Hondurasu, Salvadoru i Kostariky se však již začínají přiklánět k stanovisku v intencích USA, že demobilizace nikaragujských kontrarevolucionářů se může provést jen v návaznosti na demokratizační proces v Nikaragui, a nevylučuje se ani, že v otázce demobilizace podpoří salvadorského prezidenta a jeho plán na odzbrojení salvadorských partyzáňů FMLN.

Dalším problémem se může stát řešení žádostí části amnestovaných bývalých členů Somozovy gardy o vystěhování do sousedních zemí. Opozici se tím nabízí možnost využití situace k nařčení sandinovské vlády z perzekuce exgardistů a k diskreditaci demokratizačního procesu.

Konfrontační kurs vůči vládě má podporu katolické církve v čele s kardinálem Obando y Bravo, který ovlivňuje věřící a vystupuje jako nejvyšší garant v procesu národního usmíření. Sandinovská vláda vždy plně respektovala silné náboženské založení většiny obyvatelstva, snaží se však demaskovat zaprodanost církvení hierarchie a její spojení s pravicovou opozicí.

Sandinovské vedení je odhodláno čelit záměru USA, vyhrát volby v roce 1990, rozvinout širokou propagacní kampaně i v zahraničí a dosáhnout uznání své příští vlády jako demokraticky zvolené. Aby

přesvědčilo mezinárodní mínění, že volby budou ústavní, demokratické, svobodné a regulérní, musí vést předvolební kampaň velmi obratně.

Široká veřejnost bude informována o výkladu složitého volebního zákona. Musí být překonána určitá politická pasivita části obyvatelstva. Podle březnového nevládního průzkumu veřejného mínění ve větších městech, kde je soustředěno asi 80 procent voličů, by SFNO volila jen asi třetina dotázaných a téměř třetina by volila opozici. Třetina voličů se ještě nerozhodla, a proto úsilí sandinovské fronty musí být zaměřeno na získání této části voličů. Obyvatelstvo Nikaraguy touží po ukončení bojů s kontrarevolučními silami a po národním usmíření. Z toho vyplynulo, že téměř všichni dotazovaní se vyslovili pro zrušení povinné vojenské služby. Výzkum bylo též potvrzeno, že důvodem vysoké emigrace je především špatná hospodářská situace Nikaraguy. Bude proto třeba zabránit dalšímu poklesu životní úrovně, vyrovnat rozdíl mezi nízkými platy státních zaměstnanců a vyššími mzdami v soukromém sektoru. Sandinovská vláda se snaží získat důvěru u podnikatelských kruhů a orientovat je na zvyšování zemědělské produkce, hlavně exportních komodit.

Zvláštním problémem v předvolební kampani bude působení mezi indiánskými kmeny na Atlantickém pobřeží. Kmeny Miskitu, Ranú a Sumú, jejichž jazyk, kultura a náboženství se vyvíjely zcela odlišně od ostatního, španělsky mluvícího katolického obyvatelstva, byly často manipulovány nepřáteli sandinovců ke kontrarevoluční a destabilizační činnosti.

Ve složité vnitropolitické situaci bude nadcházející období zatěžkávací zkouškou pro členy Národního vedení SFNO a pro jejich jednotu. Sandinovské vedení by nemělo zajít v politických ústupcích příliš daleko a nesmí umožnit vnitřní opozici, aby rozdmýchávala nespokojenost obyvatelstva s tísnilou ekonomickou situací diskreditujícími kampaněmi na adresu členů Národního vedení SFNO /korupční skandály, obviňování z rozkrádání zahraniční pomoci apod./.

Vůči pravicové opozici, využívající zahraniční finanční pomoci i poradenské služby pro vedení rafinované předvolební kampaně a vystupující jako "bojovnice za demokracii", bude SFNO nucena postupovat zdrženlivě a vyhýbat se konfrontacím.

Sandinovské vedení nepodceňuje hrozby, že nebude-li prohloubena demokratizace nikaragujského režimu, Spojené státy zostří embargo, omezí své diplomatické zastoupení v Nikaragui a obnoví vojenskou pomoc nikaragujským kontrarevolučním silám.

Oprávněný pesimismus je na místě i v otázce navázání přímých kontaktů mezi vládou USA a Nikaraguy; přesto o tyto kontakty sandinovské vedení nepřestane usilovat s cílem dosáhnout uznání své příští vlády, zrušení embarga a normalizace vzájemných vztahů. Podle zatím nepotvrzených poznatků bude muset prezident BUSH v Kongresu počítat s názory, že dvoustranné rozhovory s Nikaraguou by se měly uskutečnit. Nelze proto v této souvislosti vyloučit, že i ze strany Spojených států vzniknou určité pokusy o aktivizaci americko-nikaragujských kontaktů. Projednávání některých otázek týkajících se vzájemných vztahů by se však mělo zřejmě v tom případě realizovat diskrétně, bez publicity.

Pokud se týká zájmu USA odpoutávat Nikaraguu od ZSS, je známo, že v jednáních Východ-Západ je vyvíjen tlak na Sovětský svaz, aby omezil, případně zastavil vojenskou pomoc a zrušil podporu, odhadovanou na 560 milionů dolarů ročně, určenou sandinovskému režimu. Očekává se rovněž, že USA budou vázat rozvíjení své hospodářské spolupráce se Sovětským svazem mimo jiné i na jeho ústupky v oblasti Střední Ameriky.

Závěry:

Poskytnutí humanitární pomoci nikaragujským kontrarevolučním silám a zvýšené úsilí o destabilizaci ekonomického a vnitropolitického života Nikaraguy svědčí o tom, že BUSHova administrativa nepočítá do roku 1990 s použitím vojenské síly vůči Nikaragui.

Hlavními taktickými prostředky USA při potlačování sandinovské revoluce zůstávají: obchodní embargo, udržování kontrarevolučních skupin jako organizované nátlakové síly a podpora vnitřní opozice.

Cílem je dosáhnout hospodářského bankrotu sandinovského režimu a vynutit si významné politické ústupky, které by vedly ke změně vlády.

Se zapojením latinskoamerických spojenců budou USA propagovat tezi, že řešení středoamerického konfliktu závisí na provedení "skutečně demokratických" voleb v Nikaragui. Pokud ve volbách nezvítězí proamerická pravice, budou sandinovci obviněni ze zfalšování voleb a vznikne záminka k vyžádání americké vojenské pomoci nikaragujským kontrarevolučním silám.

Předvolební kampaň SFNO se musí orientovat nejen na řešení četných vnitropolitických problémů, ale musí poskytnout mezinárodní veřejnosti přesvědčivé argumenty, že připravované volby v únoru 1990 budou regulérní a demokratické.

/I. správa SNB/

Rozdělovník

s. Jakeš
s. Husák
s. Adamec
s. Indra
s. Lenárt
s. Hegenbart
s. Štefaňák

nedan' Piu -P
I., II., S

X. shromáždění Konference evropských církví /CEC/ v Basileji

Ve dnech od 15. do 21. května t.r. se v Basileji koná ekumenické shromáždění evropského významu na téma: "Mír a spravedlnost". Jeho organizátory jsou dvě vlivné církevní instituce: Konference evropských církví /CEC/, sdružující evropské protestantské a pravoslavné církve a Rada konferencí episkopátu Evropy /CCEE/, jež sdružuje představitele episkopátů katolických církví.

Setkání se má zúčastnit asi 700 delegátů téměř z celé Evropy /ze socialistických států představitelé NDR, MLR a SSSR/ a 300 z dalších oblastí světa.

Účastníci setkání pracují ve 20 pracovních skupinách. V průběhu rozhovorů a konzultací mezi CEC a CCEE byla dohodnuta podrobná témata jednání, m.j.:

- ekumenismus v Evropě, teologie a rozvoj religiozity na Východě, problémy církve na Západě;
- hledání míru a obrana lidských práv ve smyslu Závěrečného dokumentu KBSE;
- mezicírkevní pomoc pro asylanty a utečence;
- islám v Evropě.

Shromáždění se má stát fórem, na kterém budou projednány zejména problémy evropské bezpečnosti, prohloubení ekonomické a kulturní spolupráce, ochrana životního prostředí a práv a svobody člověka. Mnoho času v diskusi má být věnováno hodnocení vlivu politických a hospodářských změn v Polsku, SSSR a v Maďarsku na situaci církví a věřících v těchto zemích. Podle názoru vyšších funkcionářů CEC procesy změn uskutečňující se v socialistických státech mají být hodnoceny pozitivně. Hodlá se akcentovat vzrůst demokratizace společenského a politického života, svoboda náboženských úkonů a rovněž vzrůst úlohy církve ve veřejném životě.

V průběhu jednání delegace luteranské církve z NSR hodlá diskutovat o náboženské svobodě v pobaltských republikách SSSR, zejména o takových problémech, jakými jsou: širší zpřístupnění věřícím církevních objektů, navrácení majetku a církevních hodnot, svoboda náboženských úkonů a rozšiřování církevní literatury. Delegace evangelické církve z NSR hodlá hovořit o problému práv národnostních německých menšin ve Východní Evropě k vykonávání náboženských úkonů v mateřském jazyce. Mimo toho západoněmecká, maďarská a delegace skandinávských států hodlají hovořit o problému porušování lidských práv a zejména náboženských svobod v Rumunsku.

Jednání shromáždění má být zakončeno přijetím zvláštní závěrečné deklarace, v níž má být uveden křesťanský výklad současné společenské a politické situace ve Východní Evropě a v souvislosti s tím směry činnosti všech církví v nejbližší budoucnosti. Má být rovněž zdůrazněna nutnost spolupráce mezi Východní a Západní Evropou s cílem vytvoření podmínek pro další morální a duchovní rozvoj člověka.

/Představitel FMV v PLR/

Rozdělovník

- s. Jakeš
- s. Husák
- s. Adamec
- s. Indra
- s. Fojtík
- s. Lúčan

*predstavitel FMV - 8
I., II., III.*

